

Filmy historyczne na XV Festiwalu Polskich Filmów w Austin

Zapraszamy widzów Festiwalu Polskich Filmów w Austin, do zapoznania się z prezentowanymi w tym roku filmami historycznymi. Będzie je można zobaczyć zarówno on-line na platformie APFF, jak i w sali kinowej w Austin. Wszystkie projekcje będą poprzedzone wstępem historyka Łukasza Jasiny. Więcej informacji: www.austinpolsishfilm.com

Borys Szyc, jako Marszałek Józef Piłsudski w filmie Michała Rosy „Piłsudski”, fot. Jarosław Sosiński

„PIŁSUDSKI”

**Dramat historyczny, 2019 r. (108 min.), dostępny on-line na platformie APFF
Od 14 do 20 listopada 2020 r.**

Scenariusz i reżyseria: Michał Rosa, **zdjęcia:** Piotr Śliskowski, **muzyka:** Stefan Wesołowski, **występują:** Borys Szyc, Magdalena Boczarska, Jan Marczewski, Maria Dębska, Józef Pawłowski, Tomasz Schuchardt i inni.

Jest rok 1901. Józef Piłsudski „Ziuk” (Borys Szyc) po brawurowej ucieczce ze szpitala

psychiatrycznego ponownie staje na czele polskiego podziemia niepodległościowego. Nieugięty na polu walki, w życiu prywatnym poddaje się namiętności, rozdarty między dwiema kobietami jego życia - żoną (Magdalena Boczarska) i przyjaciółką, która zostaje jego drugą żoną (Maria Dębska). Przez zachowawczych członków Polskiej Partii Socjalistycznej uważany za terrorystę, Piłsudski wraz z najbliższymi współpracownikami nie cofa się przed niczym - zamachami na carskich urzędników i najwyższych oficerów, szmuglowaniem bomb, zuchwałym napadem na pociąg, by osiągnąć swój cel: niepodległą Polskę. Zbliża się rok 1914 i „Ziuk” widzi nowe szanse na osiągnięcie niemożliwego. „Piłsudski” to nie tylko biografia wielkiego przywódcy, ale i kino akcji, które trzyma w napięciu.

Kadr z filmu Michała Rosy „Piłsudski”, fot. Jarosław Sosiński

Kadr z filmu Michała Rosy „Piłsudski”, fot. Jarosław Sosiński

Kadr z filmu Michała Rosy „Piłsudski”, Borys Szyc i Magdalena Boczarska, fot. Jarosław Sosiński

Kadr z filmu Michała Rosy „Piłsudski”, Borys Szyc i Maria Dębska, fot. Jarosław Sosiński

---

„LEGIONY”

Dramat historyczny, 2019 r. (140 min.), pokaz kinowy w Austin, niedziela 29 listopada 2020 r.

Reżyseria: Dariusz Gajewski, **scenariusz:** Tomasz Łysiak, Dariusz Gajewski, Michał Godzin, **występują:** Sebastian Fabijański, Wiktoria Wolańska, Bartosz Gelner, Mirosław Baka, Jan Frycz, Borys Szyc i inni.

Kadr z filmu Dariusza Gajewskiego „Legiony”, fot. Jacek Piotrowski

O FILMIE:

„Legiony” to opowieść o legionowym pokoleniu lat 1914-1916, które wywalczyło Polsce Niepodległość. Jest to kino przygodowe, zrealizowane przy użyciu najnowocześniejszych technik filmowych. Opowieść o młodych ludziach, którzy nie wahali się, by rzucić się w wir walki o odzyskanie państwowości, ale także o tych, którzy dopiero zrozumieli, że tylko w wolnej Polsce zrealizują swoje marzenia.

Józek (Sebastian Fabijański), dezerterski z carskiego wojska, zostaje brutalnie pobity przez ścigających go żołnierzy i pozostawiony na pewną śmierć. Cudem odratowany przyłącza się jako pomocnik kucharza do formowanych właśnie oddziałów Legionów Polskich - ma nadzieję, że wraz z nimi dotrze do Łodzi. Kolejne wydarzenia wojenne powodują jednak, że włącza się do walki zbrojnej. Zaczyna również rywalizować z ułanem Tadeuszem Zbarskim (Bartosz Gelner) o serce młodej i ambitnej agentki wywiadu Oli (Wiktoria Wolańska) z Ligi Kobiet Pogotowia Wojennego.

„Legiony” to uniwersalna historia o wchodzeniu w dorosłość w trudnych czasach, dojrzewaniu do wspólnoty. Wielka historia jest tłem dla rozgrywającej się na pierwszym planie historii miłosnej. Obok bohaterów fikcyjnych, których losy wzorowano jednak na życiorysach prawdziwych legionistów, w filmie pojawi się wiele postaci historycznych. Wśród nich: brygadier Józef Piłsudski (Jan Frycz), porucznik Stanisław Kaszubski ps. „Król” (Miroslaw Baka), rotmistrz Zbigniew

Dunin-Wąsowicz (Borys Szyc), porucznik Jerzy Topór-Kisielnicki (Antoni Pawlicki) i wielu innych.

Kadr z filmu Dariusza Gajewskiego „Legiony”, fot. Jacek Piotrowski

Kadr z filmu Dariusza Gajewskiego „Legiony”, fot. Jacek Piotrowski

KIM BYLI BOHATEROWIE „LEGIONÓW”:

Stanisław Kaszubski, ps. Król (Miroslaw Baka) - urodzony w 1880 roku syn powstańca styczniowego, działacz niepodległościowy, członek Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (SDKPiL). W czasie rewolucji 1905 roku prowadził działalność polityczną wśród młodzieży - wówczas też przybrał pseudonim „Król”. Złapany przez władze carskie został skazany na wygnanie z Imperium Rosyjskiego. Wtedy przeprowadził się do Krakowa, zaczął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim i wstąpił do Związku Strzeleckiego - organizacji, która stała się podstawą budowania struktur Legionów Polskich.

Gdy wybuchła wojna, Kaszubski trafił do oddziałów organizowanych przez Józefa Piłsudskiego. Znalazł się w 1 pułku piechoty I Brygady Legionów, pod koniec 1914 roku został mianowany na podporucznika. Po bitwie pod Łowczówkiem (23-25 grudnia 1914) trafił do niewoli. Jako obywatelowi rosyjskiemu została mu wymierzona kara śmierci za zdradę, choć Kaszubski dostał jednocześnie szansę na ułaskawienie, jeśli wstąpi do carskiej armii. „Król” odmówił i wyrok wykonano 7

lutego 1915 roku.

Zbigniew Dunin-Wąsowicz (Borys Szyk) – urodzony w 1882 roku. Rotmistrz Legionów Polskich. Zawodowy żołnierz, przed wojną służył w armii austriackiej, z której wystąpił w 1912 roku, by dołączyć do Związku Strzeleckiego. Był cenionym dowódcą, szkolił wstępujące do wojsk Piłsudskiego oddziały, sam dowodził 2 szwadronem ułanów II Brygady Legionów. Brał udział m.in. w bitwach pod Cuciłowem (26 października 1914) i pod Mołotkowem (29 października 1914). Zginął 13 czerwca 1915 roku, dowodząc szarżą pod Rokitną, upamiętnioną w legionowym kupiecie „Pieśń Szwadronu Wąsowicza”.

Kadr z filmu Dariusza Gajewskiego „Legiony”, fot. Jacek Piotrowski

Kadr z filmu Dariusza Gajewskiego „Legiony”, fot. Jacek Piotrowski

Jerzy Topór-Kisielnicki (Antoni Pawlicki) - urodzony w 1878 roku, inżynier, absolwent Politechniki Lwowskiej. Wraz ze Zbigniewem Dunin-Wąsowiczem współtworzył 2 szwadron ułanów. Na początku 1915 roku awansowany na porucznika kawalerii. Po śmierci Dunin-Wąsowicza w czasie szarży pod Rokitną przejął dowodzenie nad szwadronem ułanów, lecz zginął krótko potem. Odznaczony pośmiertnie Krzyżem Srebrnym Orderu Wojskowego Virtuti Militari w 1922 roku.

Józef Piłsudski (Jan Frycz) - naczelnik państwa, pierwszy Marszałek Polski. W czasie, gdy toczy się akcja „Legionów”, zajmował się przede wszystkim tworzeniem organizacji paramilitarnych. W sierpniu 1914 roku ogłosił się komendantem wojsk polskich, podległych utworzonemu w Warszawie Rządowi Narodowemu. Wtedy jego działania nie spotkały się z entuzjazmem polskich polityków. Gdy Piłsudski z 1. Kompanią Kadrową wkroczył na terytorium zaboru rosyjskiego, wywołał popłoch wśród mieszkańców, przekreślając szansę na planowane powstanie przeciwko zaborcom. W październiku 1914 roku zainicjował powstanie Polskiej Organizacji Wojskowej, tajnego zrzeszenia działającego we wszystkich zaborach, którego został komendantem głównym. W listopadzie został mianowany brygadierem, a pod koniec

roku został dowódcą I Brygady Legionów Polskich. Osobiście dowodził wojskiem w licznych bitwach na froncie wschodnim. W sierpniu 1916 roku złożył dymisję z dowództwa - był to protest przeciwko działaniom rządu Austro-Węgier, unikającego zaangażowania w odbudowę niepodległego państwa polskiego.

Marek Probosz jako Rotmistrz Pilecki w filmie Ryszarda Bugajskiego „Śmierć Rotmistrza Pileckiego”

„ŚMIERĆ ROTMISTRZA PILECKIEGO”

Spektakl Teatru Telewizji, 2006 r. (86 min.), pokaz kinowy w Austin, niedziela 22 listopada 2020 r.

Scenariusz i reżyseria: Ryszard Bugajski, **muzyka:** Paweł Szymański, **występują:** Marek Probosz, Marek Kalita, Jacek Rozenek, Gabriela Muskała i inni.

Opowieść o losach rotmistrza Witolda Pileckiego - człowieka niezłomnego, jednego z najdzielniejszych i najbardziej ofiarnych żołnierzy Rzeczypospolitej. Zasłynął z tego,

że dał się aresztować i wywieźć do Auschwitz, aby tam zorganizować ruch oporu. Paradoks tych czasów polega na tym, że najwięksi bohaterowie są po wojnie oskarżeni, osądzeni i skazani jak przestępcy. Na sali sądowej, w pokojach przesłuchań, gabinetach sędziego i prokuratora, w celi więziennej przy Rakowieckiej rozgrywa się tragedia rotmistrza oskarżonego o szpiegostwo na rzecz wrogiego mocarstwa i planowanie zamachów na wysokich urzędników państwowych. Skatowany przez oprawców UB, jest cieniem dumnego oficera, ale nie daje się złamać. Do końca, w pokazowym procesie, stara się osłaniać innych oskarżonych i pozostaje wierny temu, co uważał za najważniejsze: Bogu, Honorowi, Ojczyźnie.

Scena na sali sądowej w filmie Ryszarda Bugajskiego „Śmierć Rotmistrza Pileckiego”

Marek Probosz jako Rotmistrz Pilecki i Gabriela Muskała, jako jego żona Maria Pilecka, w filmie Ryszarda Bugajskiego „Śmierć Rotmistrza Pileckiego”